

1

«Мабуть, мав би трохи заздрити своїй
вежі — вона ж бо відоміша за мене».

Гюстав Ейфель

Кінець серпня 1886 року

Париж

Клацнувши за собою дверима квартири, я не вперше сумно подивився на затяганий зелений килим у вузькому коридорі. Схоже, заради мене ніхто ремонт не робитиме — решту будівлі ж бо полагодили минулого року.

Та насправді зараз було зовсім ніколи замислюватися про такі дрібниці. Тож я побіг гвинтовими сходами на нижній поверх.

— Мосье Тай! — консьєржка мадемуазель Жьонес забарикадувала собою мій шлях до вестибюля зі скляними дверима. Вона жила на нижньому поверсі, тож була добре поінформована про пересування всіх квартирантів. Через її постійно зіщулені допитливі очі здавалося, що вона не гребує шпигуванням за пожилцями — а може, то я просто занадто упереджено до неї ставився. Я стиснув рукою носовичок у кишені. Здаватиметься підозрілим, якщо дістати його й обтер-

ти рясний піт на чолі. *Чорт забирай, тільки не зараз. Я вже й так запізнююся.*

— Bonsoir*, мадемуазель.

Консьєржка так і стояла непорушно на місці, наче очікувала, що я намагатимусь її посунути. Червоні шпалери, що ними обклеєно весь вестибюль, раптом спричинили в мене напад клаустрофобії — а що, як я (а радше кузина Орелі, яка живе зі мною) скоїв якийсь прогріх? Мадемуазель Жьонес невдоволено підібгала губи, оглянувши мою зіжмакану й незав'язану краватку. Поспішаючи додому з роботи, я забув забрати випрані речі — боявся не встигнути до театру — й тому, перевдягаючись, схопив будь-що.

А все тому, що клятому Ейфелеві кортіло затримати нас саме цього вечора. Я йому все-таки не собачка, а інженер. Тепер мені конче потрібно встигнути на балет — дебютний виступ Орелі — до того ж я й у більш спокійних умовах не ладен був вести з мадемуазель Жьонес світські бесіди.

Перед очима промайнув образ батька. Я уявив його в схожій ситуації, пошукав у собі родинний снобізм і зверхність, а тоді розправив плечі, дещо презирливо глянув на консьєржку згори вниз, прогнав невпевненість з очей та голосу.

— Ви маєте до мене якесь питання?

Вона опустила очі долу.

— Та ні, просто хочу впевнитися, що ви цього місяця вчасно сплатите оренду.

У мене пересохло в роті, хоча день сплати ще далеко. Та вгледівши вуличний рух за скляними дверима,

* Bonsoir (фр.) — добрий вечір. — Тут і далі — прим. пер., якщо не зазначено інше.

згадав, що мій омнібус* приїде за кілька секунд. Відтак я провів долонею по гудзиках на своєму напрочуд елегантному — а ще скажено коштовному — жилеті, і коротко кивнув, наче повідомляючи консьєржці, що та вільна йти у своїх справах. А тоді стрімголов полетів на вулицю, грюкнувши подвійними дверима, і кинув кучеру кілька монеток.

Вечір доволі спекотний, тож у відкритому імперіалі** їхати було б приємніше, та я все ж таки втиснувся в душний салон — так мене не помітять нічий допитливі очі. Коні смикнулися вперед, я втратив рівновагу та ледь не впав на дівчину-продавчиню на сусідньому місці. Та захихотіла й посунулася ближче до вікна, щоб я міг сісти.

— Désolé***, мадемуазель.

Дівчина знову хихотнула, а я тим часом швиденько зав'язав краватку й підняв капелюха, щоб розгладити скуйовджене волосся.

— Дайте я, мосьє, — вона поправила краватку, підморгнула кокетливо, не одразу прибравши пальці з моєї ший.

Я підняв брови, наче образився. Дівчина одразу ж прибрала руки і відвернулася до вікна, наче її дуже зацікавила яскрава юрба на вулиці. Тим часом я видихнув і змусив себе думати про балет, перший виступ моєї кузини на сцені після довгих років навчання.

* Омнібус — кінний екіпаж із великою кількістю місць, попередник сучасних автобусів.

** Імперіал — відкрита верхня платформа омнібуса, місця на даху.

*** Désolé (фр.) — тут — перепрошую, пробачте.

Звісно, взяли її лише в кордебалет, але наразі то була вершина кар'єри Орелі.

Відверто кажучи, після довгого нудного робочого дня в офісі Ейфеля в Леваллуа-Перре* в мене зовсім не було настрою дивитися балет. Атмосфера на роботі доволі напружена. Мій роботодавець поставив на карту власну репутацію заради викоханої вежі. Авжеж, комітет проголосував за те, щоб Ейфелів проєкт представляв вершину паризьких технологій на прийдешній Всесвітній виставці. Проте громадське невдоволення зухвалим надсучасним виглядом майбутньої вежі змусило уряд відкликати обіцяні п'ять мільйонів франків грошового забезпечення.

Та мосьє Ейфеля це геть не збентежило. Натомість він вирішив здобути необхідні кошти через приватних інвесторів. Його фінансова оферта була напрочуд щедрою: повне відшкодування вкладеної суми, а на додачу відсоток від продажів квитків на двадцять років уперед. Навіть я, інженер, що ледве тягнув від зарплати до зарплати, позичив у банку сто фунтів, щоб вкластися в цей проєкт. І зламав усю голову, намагаючись знайти хоч якогось потенційного інвестора.

Хоч наразі мені ледь вдавалося втриматися в поважному буржуазному прошарку (наче звисаючи над прірвою та стертими пальцями хапаючись за край), моя юність минула в приватних навчальних закладах, де шкільні лави зі мною поділяли хлопці з грубими гаманцями — потенційні інвестори для Ейфеля. Тож довелося відкинути сором і написати кільком одно-

* Леваллуа-Перре (Levallois-Perret) — місто та муніципалітет у Франції, лише за 6 км від центру Парижа.

класникам, сподіваючись, що хтось таки спокуситься на таку ласу пропозицію.

Спочатку я щиро вірив, що хоча б один чи двоє з них схопляться за романтичну перспективу звести в Парижі ще одну пам'ятку, а як не вони, то їхні дружини. Та минуло вже понад два місяці, проте жодної відповіді я не отримав.

Зухвало розкішний фасад Опери, що стояла в наступному кварталі, вже маячив за вікном. Я підвівся — хоч би ніхто знайомий не помітив, що виходжу з простецького омнібуса! — натягнув капелюха нижче та сховався в натовпі, доки не дістався рогу. Тепер уже ніхто не побачить, на чому я приїхав. Глянув на кишеньковий годинник — от халепа. Другий акт уже розпочався.

Під вишуканою зовнішньою аркою оперного театру стояв якийсь темноволосий молодик у височенному циліндрі, палив цигарку. Обличчя його ховалось у тіні, та видно було, як широко він розплющив очі, помітивши мою цікавість.

З-за протилежного рогу вигулькнули двійко чоловіків, швидко піднялися сходами — вочевидь, пан із цигаркою чекав на них. Один із новоприбулих, присадкуватий, підозріло озирнувся, зупинившись на відстані. Він запалив люльку, що нагадало мені про батька: той полюбляв такий самий сорт тютюну. Другого ж добродія (той саме відмовився потиснути руку пану з цигаркою) я впізнав одразу: то був власник крамниць одягу, Мішель де Жене, один із найповажніших Ейфелевих клієнтів.

Бачиш прізвище де Жене — читай: гроші. Прірва грошей. Один із найбагатших парижан, успадкував невеличку мережу крамниць від батька й перетворив